

ένδυμα

Κυριακή, 20 Ιανουαρίου 2013
6:39 πμ

Σημασία:

Αυτό το οποίο φοράει κανείς, με τα οποία ενδύεται, το ρουχό, το ματιό.

Εγκυκλοπαιδικά:

Ετυμολογία:

Από το αρχαίο Ελληνικό ρήμα

ἐννῦμι ἢ **ἐννύω** (*Hsch.*, συνθ. ἀμφι-, καθ-), ἰων. εἴνυμι, εἰνύω (cf. ἐπι-, κατα-): Μελλων. ἔσω (ἀμφι-) [Od.5.167](#), Ἐρ. ἔσσω [16.79](#), etc.: Ἐρ. aor. ἔσσα [II.5.905](#) (Συνήθως ως σύνθετο ἀμφι-έσαιμι, ἀμφι-έσσα):—Μέση Φωνή., ἐννύμαι [Od.6.28](#); impf. ἐννῦτο [5.230](#); Ἐρ. fut. ἔσσομαι (ἐπιF-, ἐφ-) [Pi.N.11.16](#), [A.R.1.691](#): aor. (ἀμφι) . . ἔσατο [II. 14.178](#), Ἐρ. (ἐπι) . . ἔσαντο [ib.350](#): Ἐρ. 3sg. (ἀμφι) . . ἔέσατο [10.23](#), [Od.14.529](#):—Παθητ, pf. εἶμαι, εἶται, [19.72](#), [11.191](#), ἀλλά β εν. ἔσαι [24.250](#), 3 εν. ἔσαι (ἐπι-) Ὀραc. ap. [Hdt.1.47](#): plpf. 2sg. ἔσο [II.3.57](#), [Od. 16.199](#), 3sg. ἔστο [II.23.67](#), Ἐρ. ἔεστο [12.464](#), 3dual ἔσθην [18.517](#), 3pl. εἶατο [ib.596](#); part. εἰμένος (v. infr.). (Λατινικα vestis, Σανσκριτικα vāste 'ενδύομαι, ενδυω εμαυτον, φορώ': Φεσ- in βέστον, γεστία, γέστρα (αφ. νν.), cf. Φῆμα Leg.Gort.3.38.):—ενδυο καποιον, του φορω ρουχα, τον ντυνω, c. dupl. acc., κείνός σε χλαῖνάν τε χιτῶνά τε ἔσσει he will clothe thee in cloak and frock, [Od. 15.338](#), cf. [16.79](#); χαρίεντα δὲ εἶματα ἔσσε [II.5.905](#). II. Med. and Pass., c. acc. rei only, clothe oneself in, put on, wear, κακὰ δὲ χρὸ εἶματα εἶμαι [Od.23.115](#); χλαίνας εὔ εἰμένοι [15.331](#); freq. of armour, ἔσαντο περὶ χρῶϊ νόροπα χαλκόν [II.14.383](#), etc.; [ἀσπίδας] ἔσάμενοι, of tall shields which covered the whole person, [ib.372](#); [ξυστὰ] κατὰ στόμα εἰμένα χαλκῶ shafts clad with brass at their point, [15.389](#); of any covering, wrap, shroud oneself in, χλαίνας . . καθύπερθεν ἔσασθαι, of bed-clothes, [Od.4.299](#); ἐπὶ δὲ νεφέλην ἔσαντο [II.14.350](#); ἡέρα ἔσαμένω [ib.282](#); εἰμένος ὦμιον νεφέλην [15.308](#):

covered the whole person, [Ib.374](#); ἱστυα] κατά στομα εἰμένα χαλκῶ σπαιτς ciau with brass at their mouth, [15.389](#); of any covering, wrap, shroud oneself in, χλαίνας . . καθύπερθεν ἔσασθαι, of bed-clothes, [Od.4.299](#); ἐπὶ δὲ νεφέλην ἔσαντο [Il.14.350](#); ἡέρα ἔσσαμένω [ib.282](#); εἰμένος ὤμοιιν νεφέλην [15.308](#): metaph., λάϊνον ἔσοο χιτῶνα thou hadst been clad in coat of stone, i.e. stoned, [3.57](#); τὸν ἀεὶ κατὰ γᾶς σκότον εἰμένος [S.OC1701](#); τρυχηρὰ περὶ τρυχηρὸν εἰμένην χροῖα λακίσματ' [E.Tr.496](#): metaph. also, φρεσὶν εἰμένος ἀλκὴν [Il.20.381](#).—Twice in Trag., elsewh. in Comps., as always in Prose.

Pasted from <<http://stephanus.tlg.uci.edu/ljs/#eid=36981&context=ljs&action=from-search>>

Συνώνυμα

ΡΗΜΑΤΑ

Ντυνομαι

Από το ενδύομαι

ΦΡ ντύνεται σαν λέτσος, είναι κακοντυμένος

Ντυθηκε καουμπόης = Μεταμφιέστηκε

Συνώνυμο

φορώ ή φοράω

Από το ρ φερω . Συνηθως ενδύομαι.

ΦΡ φοράει μαυρα > μαυροφόρα (μελανείμων)

Το αυτοκινητο φοράει λαστιχα μισελεν.

Το ομοηχο φορώμαι σημαίνει συλλαμβάνομαι, εγκλειω > φωριαμός , αυτόφορο, επ'αυτοφώρω

ΕΝΔΥΜΑ

Ρούχο

Παροιμιες

Από το 241 (οι εκθέτες είναι ο αριθμος παροιμιας)

Αλλαξε ο Μανωλιος κι εβαλε τα ρουχα αλλιως.¹⁰⁷⁶

Εγιναν καποιες ανούσιες μεταβολές

κατά το κρύο ο θεος μοιράζει και τά ρουχα¹²⁶⁸

Σχολιο δικο μου: κατ'αντιστρόφως ανάλογο τρόπο.

Φύλαγε τα ρούχα σου να 'χεις τα μισά

οι παράπλευρες απώλειες είναι αναποφευκτες ανεξαρτητα από τα οποια μετρα προφύλαξης.

Ειπαν του τρελού ν' ανάψει φωτιά, κι έκαψε τα ρούχα του.

Ανάλογη: **Εκαψε τα τρουχα του να μην τα τρών οι ψύλλοι,** και **Ειπαν του τρελου να χέσει κι'αυτός πηγε και ξεκωλώθηκε.**

Λέγεται για αυτους που επιδεικνύουν υπερβάλλοντα ζήλο κατά την εκτέλεση ενός έργου που τους ανατέθηκε, σε σημείο να ζημιώνονται οι ίδιοι.574, 585

1076 1268

L' abito e il riso manifestano l' huomo

Orlando Pescetti - Proverbi italiani raccolti e ridotti sotto a certi capi...

Το ρουχο και το χαμογελο δειχνουν τον ανδρα

Πβλ. το αρχαίο αρχη ανδρα δεικνυσι

Φράσεις

Είναι στα ρουχα (κλινήρης), επειδη **εχει και** την σημασια "σκεπάσματα" ετσι και για γυναικα **"εχει τα ρούχα της"** σημαινει εχει περιοδο και μεταφορικως είναι εκνευρισμένη.

Σχιζει τα ρουχα του διαμαρτυρεται εντονα. Αποδοση τη δημοτικη του βιβλικου **διαρηγνύει τα ιματια του.**

Αναλογο το **βγήκα από τα ρουχα μου**: αγανακτησα.

Στη Βιβλο υπαρχουν αρκετα παραδειγματα οπου καποιος αγανακτωντας διαρηγνυει τα ιματια του και ενδυεται σακκον (τριχινο ιματιο, σαν τσουβάλι). Δηλαδη κατα πρωτον βγαινει απο τα ρουχα του.

Ντύσιμο

Γενικα ο τροπος με τον οποιο ενδυεται, ντύνεται καποιος.

ΦΡ δεν μ' αρέσει το ντύσιμό σου.

Φόρεμα

Αυτό το οποιο φοράμε. Συνηθως το γυναικειό φόρεμα και μαλιστα το ολοσωμο.

Ντύμα

Λεξη της δημοτικης από το ενδυμα> εντυμα> ντύμα συνηθως σημαινει επενδυση πβλ. Ντυμα των σχολικων βιβλιων.

Στολή

Τυποποιημενη ενδυμασια που φορουν οι στατιωτικοι ή διαφοροι επαγγελματιες πχ.

Αεροσυνοδοι, θυρωροι, γιατροι, δικαστες κλπ

Από το ρ. στέλλω που έχει και την εννοια του στολίζω, διακοσμά, προετοιμαζω πβλ. Στολιδια, στόλος (πρετοιμασια για εκστρατεια) και τα συνθετα αποστολή, επιστολή, διαστολή, αποστολος, ιερποστολος.

Λατινικα και Ιταλικά. STOLA

Αμφιον

Στολή ιερωμενων βλ. άμφιον οπως και το ράσον.

Ξενόγλωσσα

Λατινικα veste > Βεστήτωρ> βεσιτάριος> Βεσιτάριον

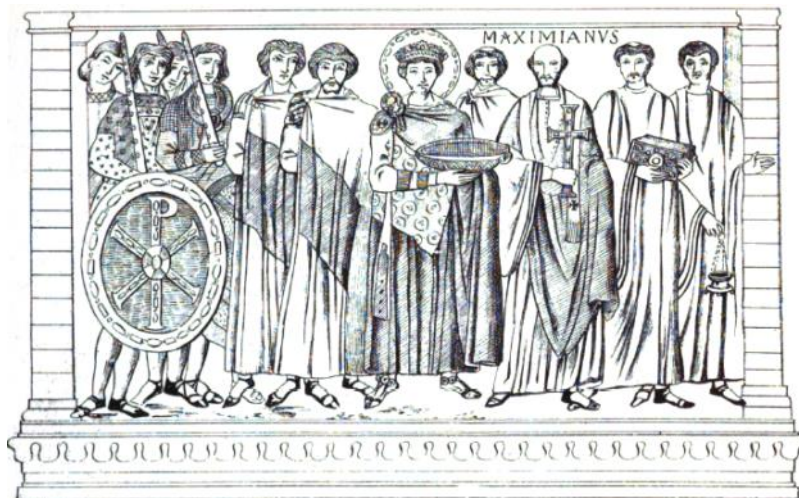
Ιταλικά indumento, vestito

Αγγλικά dress

Γαλλικά vêtement

Εικόνες:

___1___ BYZANTINA ENΔΥΜΑΤΑ, ΣΤΟΛΕΣ ΚΑΙ ΑΜΦΙΑ _____

Φράσεις:

Το ένδυμα επίσημον

Φράση - υπομνηση σε παλαιες προσκλησεις σε δεξιωσεις (εννοεί με φράκο, ή σμόκιν)

Βγήκε από τα ρούχα του

Δες λήμμα [Ιμάτιον](#) - Βιβλική Αγανάκτηση

Ποίηση

Τζ'επκιάσεν τ'ανικτάριν της, τζαί στο σεντούτζιν πάει,
 τζ'έβκαλεν τα παλλιά **ρούχα**, **φόρησεν** τα καλά της
 π'αππέσσω βάλλει πλουμιστά, π'αππέξω γρουσαφένα,
 τέλεια που πάνω έβαλεν τα μαρκαριταρένα,

Αροδαφνού - Δημοτικό Κύπρου

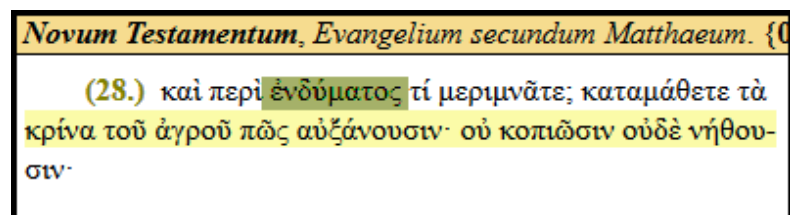
ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Veste lunga sin ai piedi adimitazione di Medi e dei Porsiani, propria delle donne romane di nobile condizione. I Greci usarono questo vocabolo in un significato più generale, applicandolo ad ogni sorta di veste, portata sia dagli uomini e dalle donne.

Più tardi fu così detta anche una Veste che portavano alcuni preti, ed oggi è rimasto questo nome a quella Striscia di drappo col segno della croce in mezzo, che i sacerdoti cattolici, durante le sacre funzioni, si pongono al collo sopra il càmiche o sopra la cotta come simbolo della croce, che ognuno deve portare a imitazione di Cristo.

Cfr. Apo-stolo; Epi-stola; Si-stole; Diq-stole.

Vocabolario Etimologico della Lingua Italiana - Ottorino Pianigiani.

Ο Τάκη Πλούμας

Από τα ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ του Κώστα Βάρναλη

Ό «Τάκη Πλούμας» κυρίως είναι το καλύτερο ποιημα του Μαλακάση κι όπως είπε κι ο ίδιος κάποτες παίζοντας κι όπως τό πίστευε πραγματικά ό Κώστας Θεοτόκης, τό καλύτερο νεοελληνικό ποίημα. Άξίζει, νά τό παραθεσω όλάκερο:

Στά παιδικά μου χρόνια, ο πιο μεγάλος
ἀξάδερφός μου, μ' ἔπαιρνε μαζί,
στα πανηγύρια, πού ειτανε, παρ' άλλος,
πρώτος στήν όμορφιά καί τήν όρμή.

Τι ώραιος! Τόν θυμοῦμαι, ἀστροβολουσε
καβάλα στο φαρί του, βυσσιτιά
φέρμελη χρσοκέντητη έφορουσε,
γιοντάνια από Βενέτικα φλουριά.

Τοῦ Καπετάν πασά φόραε τήν πάλα
καί τό χαρμπί τον Μπότσαρη, και δυό,
στής σέλας τον δεξόζερβα τή σπάλα,
πιστόλια από τ' Άλή τό θησαυρό

Φουστανελίτσα φόραε ζυγιασμένη
καί κάλτσες και τσαρούχια φουντωτά,
παραγγελιά άπ' τά Γιάνενα φερμένη,
γαντζούδια Πρεβεζιάνικα, άσημιά.

Έτσι σιαγμένος, κ' εχοντας στον ώμο
τό καργιοφίλι, χαίτη καί λουριά
στό χέρι του, έλαμπάδιζε τό δρόμο,
χυμώντας άπ' τήν Πύλη τήν πλατιά.

Κ' έγώ, λίγο ξωπίω του, όλο θάμπος,
στό γλήγορο άλογάκι μου κ' έγώ,
δυνόμουν νά τόν φτάνω, κ' είμουν σάμπως
νά χα φτερά, κορμάκι άερινό.

Κι ώς τρέχαμε, θυμάμαι, τά κλεισμένα
ατό τουνεζι φεσάκι του, σγουρά,
σκόρπια τριγύρα, φέγγανε, σάν ένα
γνεφάκι άπ' άναμένη άθημονιά.

Κι ώς πύρωνε ακόμα στή φευγάλα,
τρικυμισμένος κι όλος μέσ στό φως,
χρυσόχυτος μου έφάνταζε καβάλα,
σάν τον Αη - Γιώργη λίγο, πιό μικρός.

Ω τό λεβέντη τοῦ Μεσολογγίου μας,
τόν ήλιο τής αύγούλας μου ζωής!
Καί νά μετρώ καί νά ναι, ό Τάκη Πλούμας,
τριάντα τρία χρόνια μέσ στή γης .

Τό ποίημα αυτό δέν εχει μονάχα πλούσιο λαϊκό χρώμα, άλλα μέ τό τέλος του γίνεται πανανθρώπινο. Ό

καημός για τὰ ιδανικά που χάνονται, ό καημός για τή ματαιότητα της λεβεντιάς καί τής ζωής, είναι ο καημός όλων και πιο πολύ σήμερα, που ανάλογιζόμαστε τό χαμό του πιό λεβέντη άπ' τους ποιητες μας.

Σημ. ξεχωρα από τα νοηματα που τονίζει ο Κωστας Βαρναλης το ποιημα παρουσιαζει ενδυματολογικο ενδιαφερον . Όχι μονο για το ειδος των ενδυματων αλλα και εκλεκτα

- για την προελευση τους : τουνεζι φεσακι, πρεβεζιανικα γαντζουδια, βενετικα φλουριά, τσαρουχια, καλτσες και φουστανελλα από τα Γιανινα .
- Την ιστορικότητα τους, τα επωνυμα αρματα: η παλα του καπεταν πασα, το χαρμπι του Μπότσαρη, τα πιστολια του Αλήπασσα.
- Τα ποιοτικα και χρωματικα χαρακτηριστικα τους : η χρυσοκεντητη και βυσινιά φερμελη, η ζυγιασμενη φουστανελίτσα, τα φουντωτα τσαρουχια.

Βιβλιογραφία

241

1864 ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΙΚΑ:

Ι. Αναγνωστοπούλου & Λ. Μπουσούνη-Γκέσουρα :

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

2010

9023

Τίτλος: Vestiarium Christianum

Συγγραφέας: REV. WHARTON B. MARRIOTT. MA., F.S.A.

Εκδότης:RIVINGTONS

Έτος:1868

2252

Συγγραφέας: ΝΕΛΛΗ ΛΑΓΑΚΟΥ

Τίτλος: Η ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ ΔΙΑΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Εκδότης:ΔΩΔΩΝΗ

Έτος:1998

Θέση:44

9893

Συγγραφέας: ΚΩΣΤΑΣ ΒΑΡΝΑΛΗΣ

Τίτλος: ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΟΛΩΜΙΚΑ

Εκδότης:ΚΕΔΡΟΣ

Copyright© 2014 by Aris Stougiannidis